

Å r s m e l d i n g

for Oppland sau- og geitalslag 1958.

Organisasjonsarbeidet.

I året er stifta 1 nytt lag med innmelding fra 1/1 1959. 30 lag har betalt inn kontingent for 1958, mens ett lag til som reknes for aktivt enno står igjen.

Da fylkeslaget no har lagt første 10-årsbolken bak seg, tar vi med lags- og medlemstallet i tia 1950-58:

1950	33 lag	1077 medlemmer
1951	30 "	1577 "
1952	32 "	1560 "
1953	33 "	1614 "
1954	29 "	1412 "
1955	31 "	1645 "
1956	30 "	1484 "
1957	31 "	1685 "
1958	30 "	1388 "

For siste år ligger medlemstallet på 46 pr. lag mot 55 i 1957. Årsaken til dette er i første rekke kontingenthøgningen som er gjennomført fra 1958. Det arbeides imidlertid energisk i laga for å få opp igjen medlemstallet, et arbeid som allerede har båret frukter. Største laget er fortsatt Fåberg med 181 medlemmer, deretter følger Skjåk med 151, Fåvang med 137, Ringebu med 83, Vestkjölen med 81 og Kolbu med 73.

Fylkeslaget har i likhet med tidligere ved flere høver hatt kontakt med bygder som enno mangler lag, med tanke på å få igang lag også i disse, et arbeid en håper vil vise resultater i tia framover.

Arbeidet i lokallaga.

Meldingene fra lokallaga forteller om at det utføres et utnerket arbeid i en rekke av dem. Den saka som i første rekke preger arbeidet er den store interesse for et bedre avlsarbeid, hvor det til hver tid stadig satses mer. Frenst ruver Fåvanglagets leie av 1. pr. væren Rygdölen og den store tilslutning dette tiltaket fikk. Ellers er det flere og flere lag som kjøper inn 2. pr. værere av beste stamme. Frenst ligger her Fåberg sau- og geitalslag som har 6 2. pr. værere, men andre ligger hakk i hel. Flere og flere lag tar sikte på anskaffelse av 1. pr. værere ved første høve. Med den tilslutning dette arbeid har overalt er det en selvfølge at det har gått iøynefallende resultater i løpet av kort tid.

En annen gledelig ting når det gjelder avlsarbeidet er den stigende interesse for snåfekontrollen. 3 lag melder om at de er kommet i gang med kontroll i året og en rekke andre har saka i fremste rekke blandt arbeidsoppgaver, noe som lover godt for det fremtidige avlsarbeid.

Arbeidet med ullspørsmålet er stadig sentrale spørsmål. Det er til stadighet anskaffet nye klyppemaskiner (med støtte fra N.K.F.), og ansatt faste klyppere. Laga har arrangert kurs i klypping og ullbehandling og ellers deltatt i slike kurs arrangert av N.K.F. Organisert innsamling av ull gjennom laga er fortsatt et felt hvor laga utfører et verdifullt arbeid.

Arbeidet med klyppekontroll for utstillingsdyr viser god framgang.

Arbeidet med småfesjåa er fortsatt meget aktuelt. Laga går inn for å få gode og interessante småfesjå ved å arbeide for bedre plasstilhøve, oppsetting av gavepremier, avholdelse av tevlinger m.v. Arbeidet for en mer gjennomført håndhevelse av handyrlova og opprettelse av nye vørehanner har vært oppe i flere av laga. I samband med vørehannene er det i en del tilfeller brukt dugnadsinnsats. Flere lag har arbeidet med sans sausanking. For om mulig å få en mer ordnet livdyronsettning har ett av laga forsøksvis opprettet livdyrkontor.

Tilbakegangen i geitetallet har vært drøfta i flere lag. Spørsmålet om fellesetre synes mer aktuelt enn noensinne. Det er også sendt henstillinger om at geitmjølktillegget må bli högda, om ikke tilbakegangen skal fortsette.

Rovdyrplagen er fortsatt en sak som lagene har atskillig befatning med. Det er også i år sendt henstillinger om högding av skottpremiene.

Forøvrig følger laga våkent med i alle spørsmål som vedkommer småfeholdet og utfører alt i alt et betydelig arbeid for disse næringer.

Snåfeholdets stilling.

I følge den representative jordbrukstelling er stillingen for Oppland sammenliknet med 1957 følgende:
Tallet på sau viser framgang fra 107 953 til 109 190, lik 1237 dyr, eller 1,15 %. For dyr over 1 år økte antallet fra 49 655 til 51 066, lik 1411 dyr eller 2,84 %, mens tallet på dyr under 1 år gikk tilbake fra 58 298 til 58 124, lik 174 dyr eller 0,30 %.
Geitetallet viser fortsatt tilbakegang. Antall geiter i alt viser tilbakegang fra 21 431 til 20 503, lik 928 dyr eller 4,33 %. For

dyr over 1 år tilbakegang fra 18 641 til 17 966, lik 675 dyr eller 3,66 % og for dyr under 1 år fra 2790 til 2537, lik 253 eller 9,07 %.

Den fortsatte tilbakegangen i geiteholdet virker foruroligende. Etter alt å dømme vil nedgangen for inneværende år bli enno en god del større. Særlig bærer den store nedslakting siste høst bud om det. Årsakene er for endel å finne i fortsatt vanskelige forhold når det gjelder arbeidshjelp og at mange slutter med seterbruket. Hovedårsake er inidlertid å finne i den uro som har vært omkring næringen siden det berømmelige 15-øresnedslaget på geitenjölka i fjor. At geita som eneste husdyr har fått redusert kvantumet av rabattkraftfor er også utvilsomt en sterkt medvirkende årsak. Etter all ståheien som oppstod omkring overproduksjonen på geitenjölka ifjor er det all grunn til å merke seg at ekte geitost en stor del av året har vært mangelvare.

Hva onsettningen av sauens produkter angår virker ullordninga stort sett tilfredsstillende. Det hersker allikevel noe missnöye med den lange leveringstid for ull, og det synes å være en viktig oppgave å få utvidet kapasiteten slik at det kan gå bedre unna.

Tilførselene av kjøtt er søkt regulert gjennom sesongvarierte priser.

Fylketslagets arbeid.

Største oppgaven i året var avviklingen av Norsk sau- og geitalslags årsmöte 7. og 8. mars, hvor fylkeslaget i samarbeid med Fåberg sau- og geitalslag forestod arrangementet. Takket være den solide stab av gode hjelpere Fåberglaget stilte på beina ble det store arrangementet greitt avviklet. Vi er stor takk skyldig til alle som hjalp til med lösning av sakens økonomiske side, i første rekke Gudbrandsdal slakteri som var vert for fellesmiddagen, Gudbrandsdal ysteriforening og en rekke av ysteriene i Gudbrandsdalen som ydet kontantbelöp. I samband med årsmötet ble arrangert en ostebar med utdeling av smaksprøver av de sorter av geitost som produseres idag. Dette ble på alle måter en fulltreffer, og publikumsinnrykket var noget stort begge dagene. Det ble også arrangert utstillinger av ullvarer og husflidsprodukter som vakte berettiget oppsikt. Et spelstykke om "Gudbrandsdalsosten", som lærer Turtumöygaard utarbeidet i anledning arrangementet, rakk dessverre ikke å bli framført.

Filmsaken.

Arbeidet med filmsaken går framover. I året er gjort endel nye opptak, men redigeringen av filmen er det enno ikke blitt tid til. Opptakene har vært vist i endel tilfeller i forbindelse med nöter og fester, og er blitt svært godt mottatt, noe som lover godt for det vidre arbeid for saken. For å styrke filmfondet ble i året avviklet

en mindre utloddning. Også denne gangen ble tilslutningen god slik at det aller meste av de tillatt solgte 7000 lodder gikk ut.

Arbeidet med å skaffe lysbilledserier har fortsatt i året.

Værehamn for fylket.

Fylkeslaget satte i gang forsøk med værehamn i Systebotn. Tilslutningen ble ikke større enn 62 dyr, men da det var stemning for å prøve dette, ble tiltaket allikevel satt igang. Erfaringen en höstet gikk ut på at strekkningen var meget godt skikka for formålet, men at forutsetningen må være fast gjæting istedenfor delvis tilsyn som ble prøvd denne gang.

Avlsværer.

Fylkeslaget hadde siste höst en 3. pr. dalavær som ble plasert på V. Toten. Den ble slaktet etter parringssesongen og midlene avsatt til kjøp av værslam til hösten. Dessuten ble det siste höst innkjøpt et værslam for senere bruk.

Fagkurser og foredrag.

Kurset i geitavl som ble holdt i Ringebu samlet stor deltakelse og ble meget vellykket. Forelesere var ananuensis Presthegge, veterinær Lundh Larsen og fylkesagronom Moen. Et liknende kurs er arrangert i samarbeid med Valdres jordbruksskole med overlærer Vadla, veterinær Onstad og Moen som lærere. Sistnevnte har dessuten besøkt en rekke av laga med foredrag, film, lysbilder og demonstrasjoner. Tilslutningen til mötene har overalt vært meget god.

Ullundersökelse.

Flere og flere lag har etterkommet annodningen om å få ull av avlsdyr undersøkt. Ved fylkesagronomens kontor er det utført en rekke målinger, undersökelse av marginnhold n.v. Stadig fler sender også ullprøver til Norsk sau- og geitalslag til undersökelse.

Avkongsgranskingene.

Det har vært sendt tilbud på værslam til avkongsgranskingene som Norsk sau- og geitalslag driver på Tveter i Asker. Likeså har fylkeslaget vært behjelpelige med anskaffelse av søvelam til dette arbeidet.

Avdråttskontrollen.

Fylkeslaget ser det fortsatt som en hovedoppgave å arbeide for utbredelse av småfekkontrollen. Det er i sakens anledning sendt henstillinger om å få flere tiner med småferekneskap på kontrollassistentkurset på Storhove. Henstillingen er tatt til følge og pensumet utvidet.

Styret har også sendt henstilling om at det nå bli innført krav om avdråttskontroll for værenödre.

Lannekåring.

Det arrangeres fortsatt lannekåring ved alle småfesjåa. I år ble 128 lan ført fram til kåring.

Fellesseter for geit.

I året er tilstått statstilskott til fellesseter for geit og ku på Åsen seter i Skjåk. Det er et tiltak en ventor seg nye av og som en rekner med vil få stor betydning for et rasjonelt geitehold, ikke minst på de små bruk.

Spørsmålet har ellers vært oppe til drøfting en rekke steder og konsulent Fjell i Norsk sau- og geitelslag har vært i flere lag og meierikretser og orientert om saken.

Geitmjølkonsetningen.

Det ble ned full kraft gått inn for å få rettet opp igjen nedslaget av geitmjølksen og det er sendt flere henstillinger om dette.

Til sentralsjået for geit på Otta ble satt opp gavepremie.

Henstillinger.

Utenom de forannevnte er sendt henstillinger om høgding av skottpremiene for rovdyr og om å få en bedre ordning med ullnottaking for Vestoppland.

Vidre er sendt henstillinger til jordbrukets fagskoler og skolestyrer om at elevene nøter opp ved småfesjåa. Det ble etterkommet i en rekke tilfeller, og det ble da holdt særskilte demonstrasjoner for disse ungdommene, arrangert tevlinger n.v.

Rundskriv om aktuelle spørsmål er sendt laga i et antall av 13.

Fylkeslagets diplom.

Diplomet er i året tildelt Alfred Haugen, Fåvang for framifrå innsats i sauavlenn.

Presseneldinger.

Også i år er sendt ut endel meldinger om aktuelle småfespørsmål. Tia har imidlertid ikke gitt høve til å logge så nye arbeid på denne viktige sak som én skulle ønske.

Møter.

I året er holdt 2 styremøter. I samband med landsnøtearrangementet ble det holdt en rekke møter.

Brevbok og journal viser 806 sendte og 360 innkomne brev.

Styret har i året bestått av Per Haugen, formann, Per O. Lindshein, Trygve Beckhaug, Ivar Løvbrøtte og Gunnar A. Gjevve. Sekretær

og kasserer Olav Moen.

Styret vil få rette en takk til Norsk sau- og geitalslag for samarbeid og stönad i året. Likedan til Oppland landbruksselskap for stönad og velvilje og til laga for godt samarbeid og godt arbeid for småfeavlen i fylket. Til Gudbrandsdal slakteri, Gudbrandsdal ysteriforening og ysteriene for ökonomisk stönad i anledning landsnöttearrangementet og ellers alle som på ymse måter har støttet arbeidet vårt.

Lena 31/1 1959.

Per Haugen
(sign.)

Per O. Lindsheim
(sign.)

Trygve Beckhaug
(sign.)

Ivar Lövbrötte
(sign.)

Gunnar A. Gjevre
(sign.)

Olav Moen (sign.)